הגמרא מפרשת את דברי רב הונא ורב חסדא בטעם גזירת הטומאה. אומרת הגמרא: רב הונא ורב חסדא שפירשו טעמים שונים לגזירת הטומאה אינם חולקים ביניהם, אלא **חַד תָּנֵי אַפִּיגּוּל** – אחד מהם פירש טעם במה ששנינו במשנתנו שבשר פיגול מטמא את הידים, **וְחַד תָּנֵי אַנּוֹתָר** – ואחד מהם פירש טעם במה ששנינו במשנתנו שבשר נותר מטמא את הידים. מפרשת הגמרא: **מַאן דְּתָנֵי אַפִּיגּוּל** – מי שפירש את גזירת הטומאה בבשר פיגול, אמר שהטעם הוא **מִשּׁוּם חֲשְׁדֵי כְּהוּנָּה** – כהנים החשודים לפגל את הקרבן במזיד, ומחמת הטומאה ימנע מלפגל כדי שלא יצטרך לטרוח לטהר ידיו קודם שיגע בקדשים. **וּמַאן דְּתָנֵי אַנּוֹתָר** – ומי שפירש את גזירת הטומאה בבשר נותר, אמר שהטעם הוא **מִשּׁוּם עֲצַלֵי כְּהוּנָּה** – כהנים עצלים, שאינם זריזים באכילת בשר הקרבנות בזמן, ומחמת הטומאה יזדרזו לאכול בזמן כדי להימנע מטורח טהרת הידים.

הגמרא מפרשת את דברי רב הונא ורב חסדא בשיעור הבשר המטמא את הידים. אומרת הגמרא: אמנם בטעם גזירת הטומאה לא נחלקו רב הונא ורב חסדא, אך בשיעור הבשר המטמא את הידים נחלקו, **חַד** – אחד מהם **אָמַר** ששיעורו **כַּזַּיִת**, **וְחַד** – ואחד מהם **אָמַר** ששיעורו **כַּבֵּיצָה**. מפרשת הגמרא את טעם מחלוקתם: **מַאן דְּאָמַר** – מי שאמר ששיעורו **כַּזַּיִת**, סבר שגזרו בו טומאת ידים **כְּשִׁיעּוּר אִיסּוּרוֹ** – איסור אכילתו, שהוא בכזית. **וּמַאן דְּאָמַר** – ומי שאמר ששיעורו **כַּבֵּיצָה**, סבר שגזרו בו טומאת ידים **כְּשִׁיעּוּר מְזוֹנָתוֹ**, כלומר כשיעור טומאת אוכלים מן התורה, שהוא כביצה.

משנה

שנינו בתוספתא (פ"י ה"ח), קודם אכילת בשר קרבן פסח צריך לברך, 'ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציונו לאכול הפסח', וקודם אכילת שאר זבחים צריך לברך, 'ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציונו לאכול הזבח'. המשנה דנה במי שאוכל זבח אחר בסמוך לאכילת הפסח, האם הברכה שמברך על אחד מהם פוטרתו מלברך על חבירו. אומרת המשנה: מי **שֶׁבֵּירַךְ בִּרְכַּת הַפֶּסַח** בעת אכילתו, **פָּטַר** בכך **אֶת** חיוב הברכה **שֶׁל הַזֶּבַח** שאוכל בסמוך לו, ואינו צריך לברך עליו. אך מי **שֶׁבֵּירַךְ אֶת** הברכה **שֶׁל הַזֶּבַח** בעת אכילתו, **לֹא פָטַר** בכך **אֶת** הברכה **שֶׁל הַפֶּסַח**, וצריך לברך גם עליו, **דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא** ברכה **זוֹ פּוֹטֶרֶת** את **זוֹ, וְלֹא** ברכה **זוֹ פּוֹטֶרֶת** את **זוֹ**, אלא צריך לברך על שניהם.

גמרא

מסדר עבודת הקרבן, שהכהן מקבל מדמו בכלי ונותנו בקיר המזבח. ברוב הזבחים הוא נותנו בזריקה, שעומד על הארץ במרחק מקיר המזבח וזורק. שיטת רבי ישמעאל (זבחים לז.), שקרבן פסח שונה בדבר זה משאר זבחים, שאינו נותן את הדם בזריקה אלא בשפיכה, שעומד על יסוד המזבח ומקרב את הכלי עם הדם לקיר המזבח ושופך ממנו בנחת. הגמרא דנה בשאר זבחים שדינם בזריקה, אם נתן מדמם בשפיכה כפסח, האם יצא ידי חובתו, ומבארת בנידון זה את מחלוקת התנאים במשנתנו. אומרת הגמרא: **כְּשֶׁהִתְמִצָּא לוֹמַר** – כאשר תדקדק בדברים תמצא, **שֶׁלְּדִבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל** שאמר במשנתנו שברכת הפסח פוטרת את של זבח וברכת הזבח אינה פוטרת את של פסח, **זְרִיקָה** האמורה בדם שאר זבחים היא **בִּכְלָל שְׁפִיכָה** האמורה בפסח, ואם שפך מדם שאר זבחים יצא, **וְלֹא שְׁפִיכָה** האמורה בפסח **בִּכְלָל זְרִיקָה** האמורה בשאר זבחים, ואם זרק מדם הפסח לא יצא. **וּלְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא** שאמר במשנתנו שאין ברכת אחד מהם פוטרת את חבירתה, **לֹא שְׁפִיכָה** האמורה בפסח **בִּכְלָל זְרִיקָה** האמורה בשאר זבחים, ואם זרק מדם הפסח לא יצא, **וְלֹא זְרִיקָה** האמורה בשאר זבחים **בִּכְלָל שְׁפִיכָה** האמורה בפסח, ואם שפך מדם הזבח לא יצא.

נאמר בתורה (שמות יג יג) 'וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה', ולמדו מכאן שצריך האב לפדות את בנו הבכור מיד הכהן בחמשה סלעים. הגמרא דנה בברכות שצריך לברך בעת הפדיון, ומביאה מעשה שדנו מי מברך ברכת 'שהחיינו', הכהן או אבי הבן: **רַבִּי שִׁמְלַאי אִיקְלַע** [–הזדמן] **לְפִדְיוֹן הַבֵּן, בָּעוּ מִינֵיהּ** – שאלוהו כך, **פְּשִׁיטָא** – דבר זה פשוט, שאת הברכה **עַל** מצות **פִּדְיוֹן הַבֵּן**, שהיא 'ברוך וכו' **אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן הַבֵּן', אֲבִי הַבֵּן מְבָרֵךְ**, מפני שהוא המצווה בפדיון, ולא הכהן. אך יש להסתפק בברכת 'פָּרוּץ וכו' **שֶׁהֶחֱיָינוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה', האם הכֹּהֵן מְבָרֵךְ** אותה, **אוֹ** שמא **אֲבִי הַבֵּן מְבָרֵךְ** אותה. וצדדי הספק הם, האם הכֹּהֵן **מְבָרֵךְ** משום **דְּקָמְטֵי הֲנָאָה לִידֵיהּ** – שבאה הנאה לידו, שהרי הוא מקבל חמשה סלעים, **אוֹ** שמא **אֲבִי הַבֵּן** הוא **הַמְבָרֵךְ** משום **דְּקָא עָבֵיד מִצְוָה** – שהוא עושה מצוה בפדיון בנו. **לֹא חֲוָה בֵּירֵיהּ** – לא היתה ביד רבי שמלאי תשובה לשאלה זו, **אֲתָא שְׁאִיל בֵּיהּ מִדְּרָשָׁא** – בא ושאל שאלה זו בבית המדרש, **אָמְרוּ לֵיהּ** – השיבו לו, **אֲבִי הַבֵּן מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם** – את שתי הברכות, 'על פדיון הבן' ו'שהחיינו'. פוסקת הגמרא הלכה: **וְהֵילְכְתָא** – וכן היא ההלכה, **שֶׁאֲבִי הַבֵּן מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם** – את שתי הברכות.

הדרן עלך ערבי פסחים וסליקא לך מסכת פסחים